



**A BAKTAY ERVIN GIMNÁZIUM
HELYI TANTERVE
NAT 2020**

**MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
NÉGY ÉVFOLYAMOS GIMNÁZIUMI OSZTÁLYOK
9-12. ÉVFOLYAM**

TARTALOMJEGYZÉK

| | |
|---------------------------|----|
| 9. évfolyam | 3 |
| Magyar irodalom..... | 3 |
| Magyar nyelvtan..... | 13 |
| 10. évfolyam | 16 |
| Magyar irodalom..... | 16 |
| Magyar nyelvtan..... | 23 |
| 11. évfolyam | 26 |
| Magyar irodalom..... | 28 |
| Magyar nyelvtan..... | 36 |
| 12. évfolyam | 39 |
| Magyar irodalom..... | 39 |
| Magyar nyelvtan..... | 47 |

9. évfolyam

Magyar irodalom

Óraszám: heti 3 óra > 108 óra

Célok és feladatok:

A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése, az irodalmi nyelv stilisztikai sajátosságainak megismerése. Olvasóvá nevelés. Alapvető művészettörténeti, műfaj történeti, irodalomelméleti, - történeti ismeretek elsajátítása. Az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges alapvető elemzési stratégiákkal való ismerkedés.

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek minimum alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet.

A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör | Óraszám |
|--|----------------|
| I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom | 2 |
| II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia | 8 |
| III. A görög irodalom | 22 |
| IV. A római irodalom | 6 |
| V. A Biblia mint kulturális kód | 16 |
| VI. A középkor irodalma | 12 |
| VII. A reneszánsz irodalma | 18 |
| VIII. A barokk és a rokokó irodalma | 8 |
| IX. Szabadon választott olvasmányok feldolgozása (a szaktanár döntése alapján) | 16 |
| Összesen: | 108 óra |

| I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom 2 óra | | | |
|---|--|--|----------------|
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>Az irodalom és hatása</p> <p>Karinthy Frigyes: A cirkusz</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban | <p>művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ</p> | 2 |
| <p>Szerzők, művek párbeszéde</p> <p>Aiszóposz: A tücsök és a hangya</p> <p>Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök</p> <p>Romhányi József: Tücsökdal</p> | | | |
| <p>Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei</p> <p>Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)</p> | | | |
| <p>Műnemi-műfaji rendszer</p> | | | |
| II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia 8 óra | | | |
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>Az ősi magyar hitvilág</p> <p>Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)</p> <p>Irodalom és mozgókép:</p> <p>Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)</p> | <ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmben, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék | <p>szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitas, mítosz, mitológia eredetmítosz,</p> | 8 |

| | | | |
|---|--|---|-----------------------|
| <p>A görög mitológia</p> <p>A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világekorszakok; az ember teremtése</p> <p>Az olimposzi istenek</p> <p>A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl.</p> | <p>archaikus világ, archetípus</p> | |
| <p>Egyéb teremtésmítosz</p> <p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p> | <p>archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs</p> | | |
| <p>III. A görög irodalom 22 óra</p> | | | |
| <p>Tananyag</p> | <p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p> | <p>Fogalmak</p> | <p>Óraszám</p> |
| <p><i>Az epika születése</i></p> <p>Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)</p> <p><i>A görög líra, az időmértékes verselés</i></p> <p>Alkaiosz: Az állam hajója</p> <p>Alkaiosz: Bordal</p> <p>Szapphó: Aphroditéhez</p> <p>Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka</p> <p>Anakreón: Töredék a halálról</p> <p>Anakreón: Gyűlölöm</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján – Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból – Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). – A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok megismerése – Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen, – Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a | <p>eposz, eposzi konvenciók: prozódia, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont,</p> | <p>22</p> |

| <p><i>A görög dráma</i></p> <p>Színház- és drámatörténet:</p> <p>Szophoklész: Antigoné</p> | <p>színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása – Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése. | <p>megoldás, kar, katarzis</p> | |
|--|--|--|----------------|
| IV. A római irodalom 6 óra | | | |
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>A polgárháborúk kora</p> <p>Catullus: Gyűlölk és szeretek</p> <hr/> <p>Augustus kora</p> <p>Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)</p> <p>Vergilius: IX. ecloga</p> <p>Horatius: Thaliarchushoz</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők | <p>imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica</p> | 6 |

| <p>Ovidius: Átváltozások</p> <p>Pygmalion</p> | <p>portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; – A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás) | | |
|--|--|---|-----------------------|
| <p>V. A Biblia mint kulturális kód 16 óra</p> | | | |
| <p>Tananyag</p> | <p>Fejlesztési feladatok és ismeretek</p> | <p>Fogalmak</p> | <p>Óraszám</p> |
| <p>Az Ószövetség (részletek)</p> <p>Történeti könyvek</p> <p>Mózes első könyvéből részletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teremtéstörténet • József <p>Mózes második könyvéből részletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kivonulás <p>Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat</p> <p>Tanító könyvek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zsoltárok könyve (23., 42.) | <ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma | <p>Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p> | <p>16</p> |
| <p>Újszövetség (részletek)</p> <p>Az „örömhír”</p> <p>Máté evangéliumából részletek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jézus Krisztus születése, megkeresztelése | <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok</p> | | |

| <ul style="list-style-type: none"> • Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata • Passió-történet • Jézus feltámadása <p>Lukács evangéliumából (részletek):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az irgalmas szamaritánus • A tékozló fiú <p>Pál apostol Szeretethimnusza</p> | | | |
|---|--|--|----------------|
| VI. A középkor irodalma 12 óra | | | |
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>Egyházi irodalom</p> <p>Epika:</p> <p>Szent Ágoston: Vallomások (részlet)</p> <p>Halotti beszéd és könyörgés</p> <p>Líra</p> <p>Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról</p> <p>Ómagyar Mária-siralom</p> <hr/> <p>Lovagi és udvari irodalom</p> <p>Epika</p> <p>Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>Líra</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az | <p>középkor, korstílus, művelődéstörténet, roman, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron</p> | <p>12</p> |

| | | | |
|--|---|--|--|
| Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán | <p>ókeresztény és középkori szakaszban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratok kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p> | | |
| Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek) | | | |
| A középkor világi irodalma | | | |
| vágánsköltészet Carmina Burana (részlet) François Villon: A nagy testamentum (részletek) | | | |

VII. A reneszánsz irodalma 18 óra

| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
|--|---|--|---------|
| <p>A humanista irodalom</p> <p>Líra</p> <p>Petrarca: Pó, földi kérgem</p> <p>Portré: Janus Pannonius</p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</p> <p>Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról</p> <p>Epika</p> <p>Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Petrarca-szonett megismerése – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek | <p>reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers</p> <p>bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia</p> <p>Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett</p> | 18 |
| A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése | | | |

| | | | |
|--|---|--|--|
| <p>Bibliafordítások</p> <p>Károli Gáspár Szent Biblia</p> <p>fordítása (részlet)</p> <p>Zsoltárfordítások</p> <p>Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár</p> <p>Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)</p> | <p>elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével</p> <ul style="list-style-type: none"> – A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése – A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével. | <p>blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia</p> | |
| <p>A reformáció világi irodalma</p> <p>Históriás énekek</p> <p>Tinódi Lantos</p> <p>Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)</p> <p>Széphistóriák</p> <p>Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)</p> | | | |
| <p>Líra a reformáció korában</p> <p>Portré: Balassi Bálint</p> <p>Balassi Bálint: Egy katonaének</p> <p>Balassi Bálint: Borivóknak való</p> <p>Balassi Bálint: Adj már csendességet...</p> <p>Balassi Bálint: Hogy Júliára találja</p> <p>William Shakespeare: LXXV. szonett</p> | | | |

| | | | |
|--|---|-----------------|----------------|
| <p>Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</p> <p>William Shakespeare:</p> <p>Romeo és Júlia</p> <p>vagy</p> <p>Hamlet, dán királyfi</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámaírói életművének hatására – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színházról a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembeesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása – Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása | | |
| VIII. A barokk és a rokokó irodalma 8 óra | | | |
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>Epika</p> <p>a) Vitairatok, vallásos értekezések</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése | | 8 |

| <p>– a katolikus megújulás</p> <p>Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)</p> <p>b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</p> <p>Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)</p> <p>c) Levél</p> <p>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)</p> <p>d) Tudományos élet</p> <p>Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)</p> | <ul style="list-style-type: none"> – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése, – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével | <p>barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat</p> | |
|--|--|--|----------------|
| IX. Szabadon választott olvasmányok feldolgozása (a szaktanár döntése alapján) 16 óra | | | |
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>A szaktanár belátása szerint az alábbi regények elemzése:</p> <p>Yann Martel: Pi élete</p> <p>George Orwell: Állatfarm</p> | <p>Műelemzési stratégiák elsajátítása és gyakorlása.</p> | <p>A választott regény(ek) szerint.</p> | <p>16</p> |

| | | | |
|---|--|--|--|
| Harper Lee: Ne bántsátok a feketerigót! Mary Shelley: Frankenstein Lois Lowry: Az emlékek óre Daniel Keyes: Virágot Algernonnak Dragomán György: A fehér király Wass Albert: A funtineli boszorkány Gion Nándor: A virágos katona Sir Arthur Conan Doyle: A Sátán kutyája Darvasi László: A lojangi kutyavadászok Szabó Magda: Abigél Agatha Christie: Gyilkosság az Orient expresszen, Tíz kicsi néger | | | |
|---|--|--|--|

Magyar nyelvtan

Óraszám: heti 1 óra > 36 óra

Célok és feladatok:

Az új képzési szakasz kezdetén a tanulás tanulásának támogatása, a diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése, biztos anyanyelvi (grammatikai) ismeretek megszerzése, a kommunikációelmélet és a leíró nyelvészet alapvető fogalmainak elsajátítása a későbbi tanulási célok (pl.: nyelvtanulás) érdekében.

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek minimum alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet.

A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve | | Óraszám |
|------------------|--|---------------|
| I. | Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció | 11 |
| II. | A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek | 18 |
| III. | Gyakorlás, rendszerezés, szövegértés fejlesztése (a szaktanár belátása szerint) | 7 |
| Összesen: | | 36 óra |

| I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció 11 óra + 3 óra gyakorlás | | | |
|--|--|--|---------|
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói | <ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása | kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb | 1 |
| A személyközi kommunikáció | – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése | | 1 |
| A nem nyelvi jelek | | | 1 |
| Gyakorlás | | | 2 |
| A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói | <ul style="list-style-type: none"> – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben | | 2 |
| A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre | <ul style="list-style-type: none"> – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése – A kommunikáció tényezői | | 2 |
| Médiaműfajok | | | 2 |
| A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv | <ul style="list-style-type: none"> – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei | | 2 |

| | | | |
|-----------|--|--|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés | | |
| Gyakorlás | | | 1 |

II. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek 18 óra + 4 óra gyakorlás

| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
|--|--|---|----------------|
| A nyelv mint jelrendszer | <ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szószerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés | nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései | 1 |
| A nyelvi szintek | | | 1 |
| A magyar nyelv hangrendszere | | | 2 |
| Hangkapcsolódási szabályszerűségek | | | 2 |
| A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag) | | | 2 |
| A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondatszók és viszonzyszók | | | 2 |
| Gyakorlás | | | 2 |
| A szószerkezetek (szintagmák) | | | 1 |
| A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai | | | 1 |

| | | | |
|--|---|--|---|
| Az egyszerű mondat: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők | – Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is | | 2 |
| Az összetett mondat | | | 1 |
| Az alárendelő összetett mondatok | | | 1 |
| A mellérendelő összetett mondatok | | | 1 |
| A többszörösen összetett mondatok | | | 1 |
| Gyakorlás | | | 2 |

10. évfolyam

Magyar irodalom

Óraszám: heti 3 óra > 108 óra

Célok és feladatok:

A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése, az irodalmi nyelv stilisztikai sajátosságainak megismerése. Értő olvasóvá nevelés. Művészettörténeti, műfaj történeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretek elsajátítása. Az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiák megismerése és alkalmazása.

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek minimum alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet. Továbbá a mindenkori vizsgaszabályzatban foglaltak szerint az évfolyamvizsga sikeres (legalább elégséges) teljesítése.

A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör | Óraszám |
|------------------------------|---------|
| I. A felvilágosodás irodalma | 32 |

| | |
|--|----------------|
| II. A romantika irodalma | 18 |
| III. A magyar romantika irodalma | 36 |
| IV. Szabadon választott olvasmányok feldolgozása (a szaktanár döntése alapján) | 22 |
| Összesen: | 108 óra |

| I. A felvilágosodás irodalma 32 óra | | | |
|--|--|--|----------------|
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>Az európai felvilágosodás</p> <p>Epika</p> <p>Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)</p> <p>Voltaire: Candide (részletek)</p> <p>Színház- és drámatörténet</p> <p>A francia klasszicista dráma</p> <p>Irodalom és színház</p> <p>Molière: A fősvény vagy Tartuffe</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)</p> <p>Líra</p> <p>Robert Burns: John Anderson</p> <p>Robert Burns: Falusi randevú</p> | <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttére, főbb sajátosságai – A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése | <p>felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény</p> <p>vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal</p> <p>nemzeti himnusz, értekezés, intelleum, értékszembesítő és</p> | 10 |

| | | | |
|--|--|--|----------|
| <p>A) Afelvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</p> <p>I. Epika Csokonai Vitéz Mihály:</p> <p>Dorotya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)</p> <p>Líra</p> <p>Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok (részletek)</p> <p>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Szerelemdal a csikóbőrös kulacshoz</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Magánossághoz</p> <p>A) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</p> <p>– Líra Berzsenyi Dániel: Osztályrészem</p> | <ul style="list-style-type: none"> – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társzművészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzssanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása | <p>időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet</p> | <p>8</p> |
|--|--|--|----------|

| | | | |
|--|---|--|----|
| <p>Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</p> <p>Berzsenyi Dániel: A közéltő tél</p> <p>Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)</p> <p>Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)</p> <p>Portré: Kölcsey Ferenc</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz</p> <p>Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas</p> <p>Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala, Zrínyi második éneke</p> <p>- Epika</p> <p>Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p> <p>- <i>Színház és dráma</i> - <i>Katona József: Bánk bán</i></p> | <ul style="list-style-type: none"> - Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése - Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív- produktív feldolgozása - Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) - Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai - A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai- poétikai fogalmak segítségével | | 14 |
|--|---|--|----|

II. A romantika irodalma 18 óra

| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
|--|---|---|---------|
| <p>a) Az angolszász romantika</p> <p>George Byron egy szabadon választott művéből részlet</p> <p>Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)</p> | <ul style="list-style-type: none"> - A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben - Az európai irodalom nagy korstílus jellemzőinek, történelmi és eszmei hátterének megismerése - Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben | <p>korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember</p> | 18 |

| | | | |
|--|--|--|--|
| <p>Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság</p> <p>b) A francia romantika</p> <p>Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)</p> <p>c) A német romantika</p> <p>Heinrich Heine: Loreley</p> <p>d) Az orosz romantika</p> <p>Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)</p> <p>e) A lengyel romantika</p> <p>Adam Mickiewicz: A lengyel anyához</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből | | |
|--|--|--|--|

III. A magyar romantika irodalma 36 óra

| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
|---|---|--|---------|
| <p>Életművek a magyar romantika irodalmából</p> <p>Vörösmarty Mihály</p> <p>Líra</p> <p>Szózat</p> <p>Gondolatok a könyvtárban</p> <p>A merengőhöz</p> <p>Az emberek</p> <p>Előszó</p> <p>A vén cigány</p> <p>Dramai költemény</p> <p>Csongor és Tünde</p> <p>Petőfi Sándor</p> <p>Líra</p> | <ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése – Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi | <p>rapszódia, drámai költemény</p> <p>népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomásköltészet, zsenikultusz</p> <p>irányregény, utópia, szigetutópia</p> <p>nemzeti szemlélet, korszerű népiesség</p> | 34 |

| | | | |
|--|---|--|---|
| <p>A négyökrös szekér</p> <p>A bánat? egy nagy oceán</p> <p>A természet vadvirága</p> <p>Fa leszek, ha...</p> <p>Reszket a bokor, mert...</p> <p>Minek nevezzetek?</p> <p>Egy gondolat bánt engemet</p> <p>A puszta, télen vagy</p> <p>Kis-Kunság</p> <p>A XIX. század költői</p> <p>Fekete-piros dal</p> <p>Epika</p> <p>A helység kalapácsa (részlet)</p> <p>Az apostol (részlet)</p> <p>Jókai Mór</p> <p>Elbeszélések</p> <p>A tengerszem tündére A huszti beteglátogatók</p> <p>Regények</p> <p>Az arany ember</p> | <p>háttérének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban</p> <ul style="list-style-type: none"> – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása <p>– Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén</p> <ul style="list-style-type: none"> – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (<i>Az apostol, A helység kalapácsa</i>) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben | | |
| <p>Tudományos élet a romantika korában</p> <p>Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)</p> <p>Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása | | 2 |

| | <ul style="list-style-type: none"> – Legalább egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenése, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepe – A 19. század néhány jellemző elbeszélő műfajának és irányzatának áttekintése – Kreatív szövegek alkotása megadott stílusban vagy ábrázolásmóddal – Szövegek közös értelmezése az elbeszéléselemlet alapfogalmainak segítségével | | |
|---|---|-----------------|----------------|
| IV. Szabodon választott olvasmányok feldolgozása (a szaktanár döntése alapján) 22 óra | | | |
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| <p>A szaktanár belátása szerint az alábbi regények elemzése:</p> <p>Yann Martel: Pi élete</p> <p>George Orwell: Állatfarm</p> <p>Harper Lee: Ne bántsátok a feketerigót!</p> <p>Mary Shelley: Frankenstein</p> <p>Lois Lowry: Az emlékek óre</p> <p>Daniel Keyes: Virágot Algernonnak</p> <p>Dragomán György: A fehér király</p> <p>Wass Albert: A fuinteli boszorkány</p> <p>Gion Nándor: A virágos katona</p> | | | 22 |

| | | | |
|--|--|--|--|
| Sir Arthur Conan Doyle: A Sátán kutyája | | | |
| Darvasi László: A lojangi kutyavadászok | | | |
| Szabó Magda: Abigél | | | |
| Agatha Christie: Gyilkosság az Orient expresszen, Tíz kicsi néger | | | |

Magyar nyelvtan

Óraszám: heti 1 óra > 36 óra

Célok és feladatok:

A tanulás tanulásának támogatása, a diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése, biztos anyanyelvi (stilisztikai) ismeretek megszerzése, a szövegtan alapvető fogalmainak elsajátítása a későbbi tanulási célok (pl.: nyelvtanulás, érettségire való felkészülés) érdekében. A szövegalkotási készség fejlesztése. A magyar irodalom tantárggyal összekapcsolódva az irodalmi nyelv stilisztikai sajátosságainak megismerése.

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek minimum alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet. Továbbá a mindenkorai vizsgaszabályzatban foglaltak szerint az évfolyamvizsga sikeres (legalább elégséges) teljesítése.

A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve | Óraszám |
|--|---------------|
| IV. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás | 13 |
| V. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok | 12 |
| VI. Gyakorlás, rendszerezés, szövegértés fejlesztése (a szaktanár belátása szerint) | 11 |
| Összesen: | 36 óra |

| I A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás 13 óra + 5 óra gyakorlás | | | |
|--|---|--|----------------|
| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
| A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet | <ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői | szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, | 1 |
| A szöveg típusai, a szöveg szerkezete | <ul style="list-style-type: none"> – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői | szövegfókusz, kulcsszó, cím); | 1 |
| A szövegkohézió (lineáris és globális) | <ul style="list-style-type: none"> – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek | szövegpragmatika (szövegvilág, | 1 |
| A szöveg kifejtettsége | <ul style="list-style-type: none"> – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői | nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani | 1 |
| Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv) | <ul style="list-style-type: none"> – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése | (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, | 1 |
| Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint | <ul style="list-style-type: none"> – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák | intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; | 1 |
| A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták | <ul style="list-style-type: none"> – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet szintereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé | a magánélet szintereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé | 2 |
| Az esszé | | | 1 |

| | | | |
|--|--|--|---|
| A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél) | | | 2 |
| Az intertextualitás | | | 1 |
| A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében | | | 1 |
| Gyakorlás | | | 5 |

II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíleszközök, szóképek, alakzatok 12 óra + 6 óra gyakorlás

| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
|--|---|--|---------|
| A stílus fogalma és hírértéke | <ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése | stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); | 1 |
| A stílus kifejező ereje | <ul style="list-style-type: none"> – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor | választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); | 1 |
| Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus | <ul style="list-style-type: none"> – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok | stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); | 2 |
| Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus) | <ul style="list-style-type: none"> – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása | stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat | 1 |
| A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat) | <ul style="list-style-type: none"> – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése | köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus | 1 |
| Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés | <ul style="list-style-type: none"> – Szótárhasználat fejlesztése | jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus | 1 |
| Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, | <ul style="list-style-type: none"> – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés | jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; | 3 |

| | | | |
|--|--|---|---|
| szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/) | <ul style="list-style-type: none"> – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés | egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés | |
| Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben | | | 2 |
| Gyakorlás | | | 6 |

11. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajátítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésselvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képessé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „A XX. századi történelem az irodalomban” című anyag rész. A témakör oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmáit. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődjenek erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes

identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvemlékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejtetni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésfelvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

Magyar irodalom

Óraszám: heti 3 óra→108 óra

A témakörök áttekintő táblázata

| TÉMAKÖR NEVE | Óraszám |
|--|-----------|
| I. A klasszikus modernség irodalma | 38 |
| A) A nyugat-európai irodalom | 5 |
| B) Az orosz irodalom | 5 |
| C) A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai | 3 |
| D) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában | 25 |
| 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából | |
| a) Arany János | 10 |
| b) Mikszáth Kálmán | 6 |
| 2. Színház- és drámatörténet | 5 |
| 3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából | 4 |
| II. A magyar irodalom a XX. században | 46 |
| A) Életművek a XX. század magyar irodalmából I. | 32 |
| a) Herczeg Ferenc | 5 |
| b) Ady Endre | 9 |
| c) Babits Mihály | 9 |
| d) Kosztolányi Dezső | 9 |
| B) Portrék a XX. század magyar irodalmából I. | 9 |
| a) Móricz Zsigmond | 5 |
| b) Wass Albert | 4 |
| C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából I. | 5 |
| Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói | |
| Juhász Gyula | 3 |
| Tóth Árpád | |
| Karinthy Frigyes | 2 |

| | |
|---|----------------|
| III. Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására | 20+4 |
| Összesen: | 108 óra |

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet.

| I.A klasszikus modernség irodalma (38 óra) | | | |
|--|----------------|--|---|
| Tananyag | Óraszám | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak |
| 1. A nyugat-európai irodalom a) Epika: Honoré de Balzac: <i>Goriot apó (részletek)</i> vagy Stendhal: <i>Vörös és fekete</i> b) Dráma: Henrik Ibsen: <i>A vadkacsa</i> vagy <i>Nóra</i> | 5 | <ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása – A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján – A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése – Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével | klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma |
| 2. Az orosz irodalom A) Epika: a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol <i>A köpönyeg</i> b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: <i>Bűn és bűnhődés (részletek)</i> c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: <i>Ivan Iljics halála</i> B) Dráma: | 5 | <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése – Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban – A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése | |

| | | | |
|---|----|---|---|
| <p><i>Anton Pavlovics Csehov:</i></p> <p><i>Sirály vagy Ványa bácsi</i></p> | | | |
| <p>3. A klasszikus modernizmus líra alkotói, alkotásai</p> <p>A) Charles Baudelaire: <i>A romlás vrágai-Előszó, Kapcsolatok, Egy dög</i></p> <p>B) Paul Verlaine: <i>Költészettan, Ószi chanson</i></p> <p>C) Arthur Rimbaud: <i>Kóborlásaim, A magánhangzók szonettje</i></p> | 3 | <ul style="list-style-type: none"> - A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése - A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása - A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele - A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók) | <p>szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, színesztézia, kiátkozott költő</p> |
| <p>4. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</p> | | | |
| <p>Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából</p> | | | |
| <p>c) Arany János <i>Toldi estéje</i> <i>Ágnes asszony,</i> <i>Szondi két apródja,</i> <i>A walesi bárdok,</i> <i>Tengeri-hántás,</i> <i>tetemre hívás,</i> <i>Vörös Rébék,</i> <i>Híd-avatás,</i> <i>Fiamnak, Letésem a lantot, Ősszel,</i> <i>Kertben,</i> <i>Kozmopolita költészet, Az örök zsidó, Epilógus,</i> <i>Mindvégig</i></p> | 10 | <ul style="list-style-type: none"> - Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján - Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) - Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése - A költő epikájának (<i>Toldi estéje, Buda halála</i>) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével | <p>ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus,</p> <p>számvető, létösszegző költemény</p> |

| | | | |
|--|---|---|---|
| | | <ul style="list-style-type: none"> - A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében - Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék) - Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása - Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése - Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése | |
| <p>d) Mikszáth Kálmán <i>Az a fekete folt,</i> <i>Bede Anna tartozása,</i> <i>A bágyi csoda,</i> <i>Beszterce ostroma</i></p> | 6 | <ul style="list-style-type: none"> - Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása - Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása - Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása - A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában - Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban - A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése - Mikszáth egy művében a különc szerepének tanulmányozása - Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben | <p>különc, donquijoteizmus, anekdotikus realizmus, irónia</p> |
| <p>B) Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája</p> | 5 | <ul style="list-style-type: none"> - Madách Imre <i>Az ember tragédiája</i> című művének közös órai feldolgozása | <p>emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek,</p> |

| | | | |
|--|---|--|---|
| | | <ul style="list-style-type: none"> - A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése - A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet - A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása - Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) - Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben | keretszínec, falanszter, determinizmus, pozitívizmus, hegeli dialektika, entrópiatan |
| <p>C) Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</p> <p>a) Tompa Mihály: <i>A gólya,</i> <i>A madár, fiaihoz</i></p> <p>b) Gárdonyi Géza: <i>Az én falum</i> <i>(részletek)</i> <i>A láthatatlan ember</i> <i>(részlet)</i></p> <p>c) Vajda János: <i>Húsz év múlva,</i> <i>Nádas tavon,</i> <i>A virrasztók</i></p> <p>d) Reviczky Gyula: <i>Magamról</i></p> | 4 | <ul style="list-style-type: none"> – Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján | nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal, perdita-szerelem, allegória |
| II. A magyar irodalom a XX. században (46 óra) | | | |
| 1. Életművek a XX. század magyar irodalmából | | | |
| <p>A) Herczeg Ferenc <i>Az élet kapuja,</i></p> | 5 | <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével – A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése | Új Idők, nemzeti konzervatívizmus, színmű |

| | | | |
|--|---|--|---|
| <p><i>Fekete szüret</i> <i>a</i> <i>Badacsonyon,</i> <i>Bizánc</i></p> | | <ul style="list-style-type: none"> – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése | |
| <p>B) <i>Ady Endre</i> <i>Góg és Magóg fia</i> <i>vagyok én...,</i> <i>Új vizeken járok...,</i> <i>Héjanász az avaron,</i> <i>Lédával a bálban,</i> <i>Őrizem a szemed,</i> <i>A magyar Ugaron,</i> <i>A Tisza-parton,</i> <i>A Sion-hegy alatt,</i> <i>Az Úr érkezése,</i> <i>Párisban járt az Ősz,</i> <i>Sem utódja, sem</i> <i>boldog őse,</i> <i>Kocsi-út az</i> <i>éjszakában,</i> <i>Az eltévedt lovas,</i> <i>Emlékezés egy nyár-</i> <i>éjszakára,</i> <i>Krónikás-ének 1918-</i> <i>ból,</i> <i>Az ős Kaján</i></p> | 9 | <ul style="list-style-type: none"> – Ady Endre életművének főbb témái (pl.: szerelem, magyarság, Élet-Halál, Isten, költészet, pénz, háború, stb.) és versformái – Ady költészetének tematikus, formai és nyelvi újdonságai XIX. századi költészetünk tükrében – A szimbólumok újszerű használata az életműben – A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése – Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése – Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból – Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával – A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása – A Nyugat születése, jelentőségének felismerése – Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása | <p>szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés, látomászerű tájvers, expresszionista szabadvers</p> |
| <p>C) <i>Babits Mihály</i> <i>In Horatium</i> <i>Esti kérdés</i> <i>A lírikus epilógja</i></p> | 9 | <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban | <p>filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus,</p> |

| | | | |
|--|----------|--|--|
| <p><i>Húsvét előtt</i> <i>Jobb és bal</i> <i>A gazda bekeríti házát</i> <i>Mint különös hírmondó...</i> <i>Ősz és tavasz között</i> <i>Balázsolás</i> <i>Jónás könyve, Jónás imája</i></p> | | <p>megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével</p> <ul style="list-style-type: none"> – Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése – Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelőssége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása – Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközeinek tanulmányozásával – Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei – Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége | <p>írónia, objektív költészet</p> |
| <p>D) Kosztolányi Dezső <i>A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)</i> <i>Boldog, szomorú dal</i> <i>Őszi reggeli</i> <i>Halotti beszéd</i> <i>Hajnali részegség</i> <i>Édes Anna</i> <i>Esti Kornél;</i> <i>Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól</i></p> | <p>9</p> | <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével – Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása – A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által – Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése – A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában – A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben – Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében | <p>homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás</p> |

| | | | |
|---|---|--|--|
| | | (vitéi kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében) | |
| 2. Portrék a XX. század magyar irodalmából | | | |
| a) Móricz Zsigmond <i>Tragédia</i> <i>Barbárok</i> <i>Úri muri</i> | 5 | – Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata – A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemélet alapfogalmainak segítségével – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben – A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása | naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom |
| b) Wass Albert <i>Adjátok vissza a hegyeimet!</i> <i>Üzenet haza</i> | 4 | | |
| 3. Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói | | | |
| Juhász Gyula <i>Tiszai csönd</i> <i>Milyen volt...</i> <i>Anna örök</i> | 3 | – Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos | A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia |
| Tóth Árpád | | | |

| | | | |
|---|------|---|--|
| <i>Esti sugárkoszorú</i> <i>Lélektől lélekig</i> <i>Isten oltó-kése</i> | | módon, műfajban és tematikában szólhat meg | |
| Karinthy Frigyes <i>Így írtok ti (részletek)</i> <i>Találkozás egy fiatalemberrel</i> | 2 | <ul style="list-style-type: none"> – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése – A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján | |
| III. Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására | 20+4 | - | |

Magyar nyelvtan

Óraszám: heti 1 óra→36 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve | óraszám |
|--|---------------|
| Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés | 22 |
| Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv | 7 |
| Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok | 7 |
| Összesen: | 36 óra |

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet.

I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés 22 óra (11 +11 óra)

| Tananyag | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak | Óraszám |
|---|--|---|----------------|
| A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma | <ul style="list-style-type: none">– A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban– A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése– Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése– A szónok tulajdonságai, feladatai– A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig– Az érv, érvelés, cáfolat megértése– Az érvelési hibák felfedeztetése– A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása– Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása– A gyakorlati szövegalkotás formai és tartalmi jellemzőinek megismerése, gyakorlása | retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése | 1 |
| A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései | | | 2 |
| A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik | | | 2 |
| Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok Az érvelés módszere | | | 3 |
| A retorikai szövegek kifejezőeszközei | | | 1 |
| A kulturált vita szabályai | | | 1 |
| A befolyásolás módszerei | | | 1 |
| Érvelési gyakorlatok Az érvelésre épülő, a szónoki beszéd sajátosságait hordozó gyakorlati szövegtípusok: a vitaindító, a felszólalás, a hozzászólás, a méltatás | | | 11 |

II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv 7 óra

| | | | |
|--|--|--|---|
| A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során | <ul style="list-style-type: none"> – A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése – A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel – A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése | megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv | 2 |
| A társalgás udvariassági formái | | | 2 |
| A beszédaktus | | | 2 |
| Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód) | | | 1 |

III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok 7 óra

| | | | |
|--|--|---|---|
| A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer | <ul style="list-style-type: none"> – a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban – a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek – a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése – a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya – nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása | jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv | 2 |
| A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés | | | 2 |
| A beszéd mint cselekvés | | | 1 |
| A nyelvcsaládok és nyelvtípusok | | | 2 |

12. évfolyam

Magyar irodalom

Óraszám: heti 3 óra → 90 óra

A témakörök áttekintő táblázata

| | |
|---|-----------|
| I. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma | 15 |
| A) <i>Avantgárd mozgalmak</i> | 2 |
| B) <i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i> | 2 |
| C) <i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i> | 4 |
| D) <i>Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései</i> | 4 |
| E) <i>A posztmodern világirodalom</i> | 3 |
| II. A magyar irodalom a XX. században III. | 42 |
| A) <i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i> | 9 |
| József Attila | 9 |
| A) <i>Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</i> | 7 |
| a, Örkény István (a drámával együtt: 2+2=4) | 2 |
| b, Szabó Magda (a drámával együtt: 2+1=3) | 2 |
| c, Kányádi Sándor | 3 |
| B) <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából II.</i> | 23 |
| a) <i>Metszetek: egyéni utakon</i> | |
| Szabó Dezső | 2 |
| Krúdy Gyula | 2 |
| Weöres Sándor | 2 |
| b) <i>Metszetek a modernista irodalomból</i> | |
| Szabó Lőrinc | 2 |
| Radnóti Miklós | 4 |
| c) <i>Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból</i> | |
| Dsida Jenő | 6 |
| Reményik Sándor | |
| Áprily Lajos | |
| d) <i>Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából</i> | 2 |
| Nagy László | |

| | |
|--|---------------|
| e) Metszet a tárgyias irodalomból | 2 |
| Pilinszky János | |
| f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból | 1 |
| Illyés Gyula | |
| C) Színház- és drámatörténet | 3 |
| Örkény István | 2 |
| Szabó Magda | 1 |
| IV. A XX. századi történelem az irodalomban | 8 |
| a) Trianon | 2 |
| b) Világháborúk | 1 |
| c) Holokauszt | 2 |
| d) Kommunista diktatúra | 1 |
| e) 1956 | 2 |
| V. Kortárs magyar irodalom | 5 |
| VI. Szabadon felhasználható órakeret felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására | 20 |
| Összesen: | 90 óra |

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet, és az iskola vizsgaszabályzatának megfelelően legalább elégséges eredménnyel zárta a januári próbaérettségét.

| I. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma | | | |
|--|----------------|--|--|
| Tananyag | Óraszám | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak |
| A) Avantgárd mozgalmak | 4 | | |
| a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút | | – Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése | dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség |
| b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet) | | – Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben | válsága; avantgárd; |
| B) A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai | 3 | – Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának | futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, |
| Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet) | | | |

| | | | |
|--|----------|---|--|
| C) A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai | 4 | filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása | konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései |
| a) Franz Kafka: Az átváltozás | | – Nietzsche, Bergson, Freud | nézeteinek megismerése, modernség, |
| b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló | | irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése | objektív költészet, intellektuális |
| D) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai törekvései | 4 | – A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata. | költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, |
| a) Irodalom és színház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázs mama | | – Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése | mítoszregény, posztmodern |
| b) Samuel Barclay Beckett: Godotra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus | | – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése | |
| E) A posztmodern világirodalom | 3 | – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának | |
| a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek) | | megismertetése. Művek, | |
| b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek) | | műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. – Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, | |

| | | | |
|--|----------|---|---|
| | | a posztmodern változó meghatározásai | |
| I. A magyar irodalom a XX. században II. | | | |
| A) Életmű a XX. század magyar irodalmából II. | | | |
| József Attila Nem én kiáltok Reménytelenül Holt vidék Óda Flóra Kései sirató A Dunánál Tudod, hogy nincs bocsánat Nem emel föl Karóval jöttél.... | 9 | <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) | tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd |

| | | | |
|---|----------|--|---|
| | | – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása | |
| B) Portrék a XX. század magyar irodalmából | | | |
| a) Örkény István Egyperces novellák (részletek) Tóték | 2 | – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban | groteszk, abszurd, egyperces, családregegy, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség |
| b) Szabó Magda Az ajtó | 2 | – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólhat meg | |
| c) Kányádi Sándor Fekete-piros Halottak napja Bécsben Sörény és koponya (részlet) Valaki jár a fák hegyén | 3 | – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján | |
| C) Metszetek a XX. század magyar irodalmából | | | |
| a) Metszetek: egyéni utakon | | – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban | |
| Krúdy Gyula Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út | 2 | – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a | |
| Szabó Dezső | 2 | | |

| | | | |
|---|----------|---|---|
| Feltámadás Makucskán | | <p>hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján | <p>életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyias irodalom, irodalmi szociográfia</p> |
| Weöres Sándor | 2 | | |
| Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) | | | |
| b) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói | | | |
| Szabó Lőrinc | 2 | | |
| Semmiért Egészen Mozart hallgatása közben | | | |
| Radnóti Miklós | 4 | | |
| Járkálj csak, halálraítélt! Hetedik ecloga Erőltetett menet Razglednicák | | | |
| c) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból | | | |
| Dsida Jenő | 6 | | |
| Nagycsütörtök Arany és kék szavakkal | | | |
| Reményik Sándor | | | |
| Halotti beszéd a hulló leveleknek Eredj, ha tudsz! | | | |
| Áprily Lajos | | | |
| Tavaszi a házsongárdi temetőben Március | | | |
| d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából | | | |
| Nagy László | 2 | | |
| Ki viszi át a szerelmet Adjon az Isten | | | |
| e) Metszet a tárgyias irodalomból – az Újhold alkotói | | | |

| | | | |
|---|----------|---|--------------------------------|
| Pilinszky János Halak a hálóban Apokrif Négysoros | 2 | | |
| f) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból | | | |
| Illyés Gyula Puszták népe (részlet) | 1 | | |
| D) Színház- és drámatörténet | | | |
| a) Örkény István Tóték | 2 | <ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése | totalitárius, történelmi dráma |
| b) Szabó Magda Az a szép fényes nap (részlet) | 1 | | |
| II. A XX. századi történelem az irodalomban | | | |
| a) Trianon Juhász Gyula:Trianon Vérző Magyarország (szerk.: Kosztolányi Dezső) | 2 | <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, | |

| | | | |
|--|----------|--|--|
| Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet) | | | |
| b) Világháborúk Gyóni Géza: Csak egy éjszakára... | 1 | | |
| c) Holokauszt Szép Ernő: Emberszag (részlet) Tadeusz Borowski: Kővilág | 2 | | |
| d) Kommunista diktatúra Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 | 1 | | |
| e) 1956 Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd | 2 | | |
| III. Metszetek a kortárs magyar irodalomból | | | |
| A szaktanár által <u>szabadon választott</u> írók, művek | 5 | | |

- megértése,
megbeszélése
- Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban
 - Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
 - Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása
 - Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése

Magyar nyelvtan

Óraszám: heti 1 óra→30 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve | Óraszám |
|--|----------------|
| Szótárhasználat | 2 |
| Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek | 6 |
| A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma | 8 |
| Felkészülés az érettségire, rendszerező ismétlés | 10 |
| Szabadon felhasználható óra felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra | 4 |
| Összesen | 30 óra |

A továbbhaladás feltételei:

A törzsanyagban meghatározott tudáselemek és készségek alapszintű elsajátítása. A pedagógiai programban meghatározott értékelési rendszer alapján a tanuló tanév során nyújtott teljesítménye eléri az elégséges (tantárgyi átlag legalább 2,00) szintet, és az iskola vizsgaszabályzatának megfelelően legalább elégséges eredménnyel zárta a januári próbaérettségét.

| Témakör Tananyag | Óraszám | Fejlesztési feladatok és ismeretek | Fogalmak |
|-----------------------------|----------------|---|--|
| I. Szótárhasználat | 2 | | |
| | | - a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő | értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár |

| | | | |
|---|----------|--|---|
| | | kéziszótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár | |
| II. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek | | | |
| A magyar nyelv rokonságának hipotézisei | 1 | <ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és | nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet |
| A magyar nyelvtörténet korszakai | 1 | | |
| Nyelvemlékek | 1 | | |
| A szókészlet változása a magyar nyelv történetében | 1 | | |
| Nyelvújítás | 2 | | |

| | | | |
|---|-----------|---|--|
| | | <p>nyomtatott nyelvemlékek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása | |
| III. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma | | | |
| Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek | 3 | <ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata | <p>nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek</p> |
| Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma | 3 | | |
| Nyelvünk helyzete a határon túl | 1 | | |
| Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés | 1 | | |
| IV. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés | | | |
| | 10 | <ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása | <p>Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése</p> |

| | | | |
|--|----------|---|--|
| | | – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése | |
| V. Szabadon felhasználható óra felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra | 4 | | |

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

| |
|--|
| Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek) |
| Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi |
| Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála |
| Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus |
| Arany János: Toldi estéje |
| Madách Imre: Az ember tragédiája |
| Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma |
| Herczeg Ferenc: Az élet kapuja |
| Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája |
| Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia |
| Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet! |
| Örkény István: Tóték |
| Szabó Magda: Az ajtó |

MEMORITEREK

| |
|--|
| Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak) |
| Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból |
| Arany János: Epilógus (részlet) |
| Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én... |
| Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában |

| |
|--|
| Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet) |
| Babits Mihály: Jónás imája |
| Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet) |
| József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet) |
| József Attila Óda (részlet) |
| Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén |
| Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet) |
| Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet) |
| Áprily Lajos: Március (részlet) |
| Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet |